



LAWO  
CLASSICS

Nils Henrik Asheim  
*Johan Harstad*

**Grader av hvitt**  
*Degrees of White*

Laila Goody  
Petronella Barker  
Norwegian Radio Orchestra  
Christian Eggen

## Kulde, kontroll og frihet

I orkesterverket *Grader av hvitt* fra 2006 inviterer komponist Nils Henrik Asheim en forfatter, en skuespiller og en støymusiker inn i et symfoniorkester.

— Jeg ønsket å jobbe med (eller mot) en strøm av tekst og tenkte på teksten som en egen klang, nært i lydbildet, skriver Asheim selv på sine nettsider<sup>1</sup>. Han bestilte en tekst av forfatter Johan Harstad, som skrev *Grader av hvitt*, et manus i spenn mellom romanen og teatret. I forordet til boken *Bsider* (2008) der teksten er publisert, skriver Harstad om hvordan han bevisst vil «... lete etter en positiv side av monotonien, tvinge prosaen til å bli dramatisk og tvinge dramatikken til å beholde elementet av prosa[.]»

Fortelleren i teksten er en kvinne. I et tilbakeblikk forstår vi at hun lenge har fantasert om å fryse ihjel. I tekstens nåtid er hun på vei over Grønland på ski sammen med mannen sin, og leseren følger henne gjennom indre monolog. Hun forteller tidlig at hun har tatt av seg jakken. «Og jeg har begynt å fryse ihjel. Det er sånne ting jeg vet.»

Vi har altså å gjøre med et menneske som tilsynelatende fryser ihjel mens hun snakker til oss. Umiddelbart framstår kvinnens emosjonelle kulde enda mer bitende enn den meteorologiske. For etter hvert blir det klart at hun også bærer på ektemannens jakke. Hun har forlatt ham og teltet deres uten at han merket det og lar oss forstå at det er på overtid – hun burde ha gått for lenge siden, kanskje før de fikk barna de har sammen.

De ugjestmilde omgivelsene åpner en litterært produktiv tvil om i hvilken grad vi kan tro på kvinnen som forteller. På et tidspunkt sier hun at hun ikke vet hvorfor hun gikk. Så, at hun har snudd og er på vei tilbake. Men hvor lenge har hun kontroll over fortellingen? Når griper forfrysningen inn også i den?

Orkesterverket lar kulden og det hvite komme til uttrykk på flere måter. Verket har fire deler. Fargen hvit introduseres eksplisitt tidlig i første del, når et opptak av skuespillerens stemme supplerer små utbrudd i orkesteret med ordene «Hvitt. I det hvite». I orkesterlandskapet sitter blåserne i tre grupper, alle med både treblås og messing, som gjør klangen deres mer ensartet på tvers av rommet. En kvartett er trukket ut av strykerne og ligger langt fram i lydbildet med et materiale av korte, lyshvite toner og friksjonslyder.

Fargen hvit fungerer også som motiv i teksten, der kvinnen forteller om en brudekjole «så hvit at jeg nærmest forsvant». Vi får vite at Grønland sender blokker av 25 000 år gammel is, «innkapslet luft fra dager det ikke fantes et menneske her», som eksklusive isbiter til barer i Japan. Variasjoner av denne historien vender tilbake som et omkvad gjennom verket.

Slagverket er supplert med isoporkasser fylt med grus, skjell og glass og løse isoporkuler – materialer som når de settes i bevegelse, henter natur, kulde og et gnissende ubehag inn i den musikalske ligningen. Disse materialene produserer også lydverdener som

bygger bro mellom orkesterets partitur og de elektroniske lydsporene som støymusiker og komponist Lasse Marhaug har laget. Disse tolker også fargen hvit i ulike støykvaliteter som radiostøy, sinustoner, knitring eller rundere, tåkeaktige droner som dels smelter inn i, dels stikker ut av orkesterklangen.

Verket åpner med gråhvitt, elektronisk støy og lyder av fallende grus som slagverket graver langsomt i med hendene, før orkesteret tar over med noe som kan tenkes som en eksposisjon, der grupper av korte, plutselige utbrudd alternerer med gjennomskinnelige strekk av klang som munner ut i metallisk resonans. Mange av utbruddene er også fallende, og fallet vender tilbake som idé gjennom satsen. Gjennom både første og andre del vender blåserne stadig tilbake til disse små, hullete figurene med lengre pauser mellom – som om satsen strever for å skjule noe for oss, for å beholde kontroll, men innimellom må ventilere, slippe løs noen toner og gi oss stjalne blikk inn i dramaet som skal komme. Mot slutten av første del er figurene mer og mer glidende. I orkesterstrykerne bobler energien mer åpent, som vann under isen, samtidig som helhetsinntrykket likevel er statisk.

Utdrag av Johan Harstads tekst er lagt i hendene på en skuespiller som deler scene med orkesteret. Noen steder snakker hun alene, men ofte griper orkesteret også inn i tankestrømmen hennes som en slags omsluttende natur som forstyrrer og til tider overdøver henne. I lange partier tar orkesteret også

over fortellingen, og selv om musikken her er nokså fortettet, fungerer disse delene i tillegg som refleksjonsrom for lytteren.

Harstad klipper nøkterne fakta inn i fortellerens indre monolog. Et armbåndsur måler verden – soloppgang og solnedgang, flo og fjære, månens alder. Kvinnen lister opp hva som skjer i cellene i en menneskekropp som nedkjøles. Bak disse halvvitenskapelige tekstdelene blir Asheims musikk også merkbart tørrere, mer perkussiv og gjennom-siktig. I den første flytter de hullede rytmene ut i treinstrumenter i perkusjon. Dette mer objektive materialet zoomer ut til et kosmisk, deterministisk perspektiv der menneskene og følelsene deres blir små og uvesentlige. Samtidig forsterkes det absurde, distanserte og likegyldige i fortellerstemmens holdning til sin omverden.

Etter hvert som kulden spiser seg gjennom huden på fortelleren, blir lydlandskapene mer påtrengende til stede. Utover i annen del spiller blåserne en mobil i individuelt tempo, et parti skal strekkes mot det lett ustemte, og delen ender i et vilt og rasende fortissimo. Det nære og akutte i strykekvartettformatet stilles opp mot mer tyktflytende, dvelende oppbygninger i orkesteret, og blåserne vrir seg i brå stød. Disse seige klangpartiene kan gi assosiasjoner til bevegelsen i tunge ismasser, til blodomløp som stopper opp, til hvor lang tid det faktisk tar å fryse ihjel.

I løpet av tredje del infiltreres kvinnens stemme fra scenen av stadig flere brokker av sin egen fortelling i opptak, som en form for forvirrede erindringer. Kanskje er fortelleren på dette tidspunktet så nedkjølt at språket er i ferd med å forsvinne, mens kroppen holder det gående enda en stund? Partier som peker mot en avslutning blir avbrutt av partier som energisk kaster seg videre. Et sted tynnes musikken ut i tørre trelyder, men brått vekker en samkjørt blåserrekke hele orkesteret til live igjen. Et kvartintervall snurrer som en slags skeiv sirene gjennom flere lag av strykere, blåsere og slagverk og elektronikk og en jevn puls i stortromme. Til slutt i fjerde del forsvinner også pulsen, og fortellerstemmen løses opp i enkeltord og biter av setninger før den gråhvite støyen fra starten kutter inn. Tempoet blir enda langsommere, og en korallignende akkordrekke, som kanskje har ligget i bakgrunnen hele tiden, kommer til overflaten. Orkesteret svever ut i noe som kan minne om en utstruktet koral – hvis siste akkord blir hengende i luften, uoppløst.

Hild Borchgrevink

<sup>1</sup> [nilshenrikasheim.no](http://nilshenrikasheim.no)



## Frost, cold, and freedom

In his orchestral work *Degrees of White* (2006), composer Nils Henrik Asheim invites an author, an actor, and a noise musician into the symphony orchestra.

"I wanted to work with (or against) a stream of text and thought of this text as its own sound, close to the soundscape," Asheim writes on his website<sup>1</sup>. He commissioned a text from author Johan Harstad, who then wrote *Degrees of White*, a script that vacillates between the novel and the stage. In the preface to his book *Bsides* (2008) where the text is published, Harstad writes about how he consciously "...searches for a positive side to monotony, forcing the prose to become drama and forcing the drama to retain an element of prose[.]"

The narrator in the text is a woman, and in retrospect, we understand that she has long fantasized about freezing to death. In the present time of the text, she is skiing across Greenland with her husband, and the reader follows her through an inner monologue. She declares early on that she has removed her coat. "And I am beginning to freeze to death. That's the kind of thing I know."

So we're dealing with a human being who is apparently freezing to death while she is talking to us. At first glance, the woman's emotional frigidty appears even more biting than the meteorological one. Eventually it becomes clear that she also took her husband's coat. She's abandoned him

and their tent without him taking notice and lets us know that it's about time – she should have left long ago, maybe even before they had children.

The inhospitable surroundings open up a literary productive state of doubt on the extent to which we can believe in the woman telling the story. At one point, she says she doesn't know why she left. She then tells the reader that she will turn around and make her way back. But for how long does she have control over the story? At what point does the frostbite affect how the story is told?

The orchestral work allows the frost and the stark whiteness to be expressed in several ways. The work consists of four parts. The color white is explicitly introduced early in the first section, when a recording of the actor's voice complements the small outbursts in the orchestra, with the words "White. In the white." Within the orchestral landscape we find the winds placed into three groups, each containing both woodwinds and brass, creating a sound more uniform across the room. A quartet, plucked out of the string section, lies far ahead within the soundscape, with musical material consisting of short, pale white tones and friction sounds.

The color white also serves as a motif in the text, where the woman tells us about a wedding dress "so white that I almost disappeared." We also learn that Greenland sends off blocks of 25,000 year old

ice — "encapsulated air from a time when no human being yet walked the earth" — for exclusive ice cubes for Japanese bars. Variations of this story return as a refrain throughout the work.

The percussion equipment is supplemented with Styrofoam boxes filled with gravel, shells, and glass, plus loose Styrofoam pellets — materials which, when set in motion, bring nature, frost, and a squeaky discomfort into the musical equation. These materials also produce soundscapes that build a bridge between the orchestra's score and the electronic soundtracks created by noise musician and composer Lasse Marhaug. His soundtracks also interpret the color white with various noise qualities such as radio noise, sinusoidal pure tones, and crackling or rounder, foggy drones that partly melt into and partly protrude from the orchestral sound.

The work opens with greyish-white, electronic noise and sounds of falling gravel, produced by the percussionists slowly digging into it with their hands, before the orchestra then takes over with what is conceivable as an exposition. Here groups of short, sudden eruptions alternate with translucent stretches of sound that culminate in a metallic resonance. Many of the eruptions are also falling, and this fall returns as an idea through the movement. Throughout both the first and second sections, the winds constantly return to these small, hollow figures with longer and longer pauses

between – as if the movement strives to hide something from us, to maintain control, but occasionally must vent, must release some tones and give us stolen glimpses into the drama to come. Towards the end of the first part, the figures are more and more slippery. In the orchestral strings, the energy bubbles more openly, like water under the ice, while the overall impression is still static.

Excerpts from Johan Harstad's text have been placed into the hands of an actor who shares the stage with the orchestra. In some places she speaks alone, but often the orchestra also interferes with her stream of thought, like a kind of enveloping nature that disturbs and at times overwhelms her. In the long sections, the orchestra also takes over the narrative, and although the music here is quite condensed, these parts also function as a space of reflection for the listener.

Harstad inserts sober facts into the narrator's inner monologue. A wristwatch measures the world – sunrise and sunset, high tide, the age of the moon. The woman lists what happens in the cells of a human body as it cools down. Behind these semi-scientific texts, Asheim's music also becomes noticeably drier, more percussive, and transparent. In the first section, the perforated rhythms move out into the wooden instruments of the percussion. This somehow more objective material propels the music out to a cosmic, deterministic perspective where people and their emotions become paltry

and irrelevant. At the same time though, the absurd, distant, and indifferent are reinforced in the narrator's attitude towards her surroundings.

As the frost gnaws through our narrator's skin, the soundscapes become more intrusively present. Throughout the second part, the winds play a mobile form, each at an individual pace. One section should be stretched towards the slightly untuned, and the segment ends in a wild and furious fortissimo. The adjacent and acute within the string quartet format is set against more viscous, lingering constructions in the orchestra, and the winds turn in unforeseen jolts.

These weighty sound parts can conjure associations to the movement we find in heavy masses of ice, to restricted blood flow, to how long it actually takes to freeze to death. During the third part, the woman's voice on stage is infiltrated more and more by fragments of her own voice from a recording, entering into her speech like confused memories. Maybe the narrator at this point is so numb that her language is about to disappear, while her body keeps going on for a while longer? Musically, the sections that point toward a conclusion are interrupted by ones that energetically move on. At one point, the music thins out into dry, wooden sounds, but suddenly a cohesive gust of wind brings the entire orchestra back to life. An interval of a fourth spins like a sort of skewed siren through several layers of strings, winds, and percussion along with

electronics and a steady pulse in the bass drum. Towards the end of the fourth part, even the pulse disappears, and the narrator's voice dissolves into single words and sentence fragments before the gray-white noise from the beginning cuts in. The tempo becomes even slower and a choral-like row of chords, which may have been in the background all along, emerges to the surface. The orchestra floats away in something reminiscent of a prolonged chorale, whose last chord hangs on the air, undissolved.

Hild Borchgrevink



Johan Harstad  
*Grader av hvitt*

## *Hvit I*

36 grader Celsius kjernetemperatur

Hvitt. Og så hvitt i det hvite.

Jeg la meg i badekaret en gang. Fjorten år. Alene hjemme, etter skolen, en dag i mai. Jeg tappet i badekaret, iskaldt vann.

Det kan ha vært fordi det var så varmt den dagen, den første dagen med skikkelig sommertemperatur ute, over tjue grader i luften. Tror jeg tappet i karet fordi jeg ville vite hvordan det var. Å gå gjennom isen. Fryse i hjel.

Jeg tappet iskaldt vann i badekaret. Kanskje tømte jeg også isbiter i vannet. Jeg husker ikke. Kanskje.

Jeg husker lyden av fuglene utenfor, unger som lekte, en rusten russebil som stanset utenfor i gaten et sted, bladene på trærne, lyden av varmen.

Og jeg kledde forsiktig av meg, med døren låst, i tilfelle, bare i tilfelle noen plutselig skulle komme hjem. Jeg brettet klærne pent sammen og la dem på dolokket, stod naken på badegulvet.

Så klatret jeg opp på kanten av badekaret, lente meg forsiktig bakover, sånn at jeg fikk tak i kantene med hendene, lå rett over vannet, holdt meg oppe noen sekunder, før jeg rolig senket meg ned i det iskalde vannet, til halsen.

Kroppen krampet seg, stivnet helt, før den kom over sjokket, begynte å venne seg til det og klarte å motarbeide refleksen til å reise seg, komme seg ut, vekk, bort.

Jeg lå i badekaret, med øynene lukket og forsøkte å innbille meg at jeg var ute på havet, hadde forulykket. Det var det ordet jeg tenkte på. At jeg hadde forulykket. Lå i vannet og ventet på å "svinne hen", at armene og beina skulle bli numne, miste følelsen, at skjelvingen skulle gi seg.

Men jeg gjorde det ikke riktig. Jeg var for utålmodig. Ble ikke liggende lenge nok. Jeg sto opp. Kledde raskt på meg og gikk ut, i maidagen, en vegg av varme. Det er dette jeg husker nå. At jeg gjorde det. La meg i badet. Fjorten år gammel.

Armbåndsuret mitt har alle mulige funksjoner. Det viser når solen står opp. Når den går ned. Når det er høyvann og lavvann, hvor gammel månen er. Det måler temperaturen.

Det er minus seksogtjue grader her. Vi har vært utendørs i over et døgn. Jeg er våt på beina.

Innimellom fryser øyelokkene fast, og jeg må forsiktig legge håndflatene over dem til jeg kjenner isen som smelter og vannet mot huden.

Det er helt stille her ute. Vi er på Grønland. Grønland i mars.

Og et sted, kanskje i nærheten, er mannen min, Andreas.

Jeg har tatt av meg jakken, satt meg på den.

Og jeg har begynt å fryse i hjel.

Det er sånne ting jeg vet.

Visste du forresten at grønlenderne skjærer trailerstore stykker ut av isen rundt Disko Bay, knuser den opp til småbiter, eksporterer den til Europa og Asia?

Drinken du nyter på din første forretningsreise til Tokyo, bobler iskaldt av femogtjue tusen år gammelt vann, inne kapslet luft fra dager det ikke fantes et menneske her.

Alle disse tingene du lærer deg i løpet av et halvt liv. Alt du noen gang kom til å lese, alt du ble fortalt, alle teveprogrammene du satt oppe og så.

*Det første du merker når kroppstemperaturen synker under 35 grader er at du blir ute av stand til å utføre kompliserte oppgaver med hendene. Nedsatt følsomhet i fingrene. Milde eller kraftige periodevise skjelvninger i ekstremitetene.*

Hvitt. Og så hvitt i det hvite. Syv tusen tonn is i havet.

Begynn å gå.

Jeg og Andreas som endelig hadde kommet hit, endelig tatt mot til oss, endelig fått pengene, fått tid nok. En søster til å passe ungene.

Begynn å gå.

Den første ferien på fire år. Vi hadde jo snakket om det lenge. Å dra bort. Dra fra det. Til Grønland. Og så dro vi bare.

Vi giftet oss for fire år siden, i domkirken. Flott skulle det være, noe annet kom ikke på tale. Uansett var det foreldrene hans som betalte det meste av hva bryllupet kostet. Det skulle ikke stå på pengene. Skulle stå på mye, men aldri pengene.

Også hadde jeg en hvit kjole på.

Kjøpt i Barcelona året før. Så hvit at jeg nærmest forsvant. Det var ingen som så meg i kirken. Jeg gikk i ett med skjorten til Andreas og kjortelen til presten. Var kanskje bare stemmen min de hørte, knapt nok den, lurte på hvor lydene kom fra.

Vi fikk barn det første året, gledet oss til det, planla det ned til minste detalj og jeg hadde begynt å strikke babyklær allerede måneder før vi først snakket om det, helt tilfeldig, selvfølgelig, fant liksom bare noen mønstre som jeg syntes var fine, fant dem i en gammel katalog fra syttitallet, hjemme hos mamma. Jeg har jo alltid likt å strikke. Tenkte ikke så mye over det til å begynne med hva jeg skulle gjøre med plaggene ettersom de ble ferdige.

Noen ganger har jeg tenkt på om jeg egentlig ville ha barn. Eller om jeg simpelthen bare ville ha noen til å fylle barneklærne som begynte å hope seg opp.

Jeg var hjemme med ungene mens Andreas fortsatte å jobbe, noen måtte jo jobbe, ellers gikk det ikke rundt, hvis ikke hadde kloden stoppet midtveis i rotasjonen, og vi hadde alle snublet av den plutselige bråstansen, mistet fotfestet, sklidd kilometervis over landskapet, til alt stoppet, til vi ble liggende livløse, i krattene, på fjellet uten å vite hva som hadde hendt oss.

Hvorfor jeg ville hit?

Jeg ville ikke til Grønland. Ikke i det hele tatt, det var Andreas som ville det. Det var alltid han som dro ut på disse turene, det var han som var så glad i naturen, han likte å gå, rett og slett. Mange menn gjør det. Liker å gå. Så lenge de går er det samme faen hvor. Og Andreas hadde gått langt. Klatret opp på alle disse fjellene man på død og liv skal hale seg opp på toppen av, bare for å avfotografes, dra hjem igjen og vise/vite: der var jeg. Der døde jeg heller ikke.



Da jeg møtte Andreas første gang var også på en fjelltur.

Sommeren 1993, vi gikk fra hytte til hytte over Hardangervidda, jeg og tre venninner.

Andreas befant seg på en av hyttene vi la oss på. Han ble med oss videre. Og jeg hadde ikke hjerte til å fortelle ham det. At jeg ikke var så glad i fjellet. Han var så entusiastisk.

I stedet fant jeg forskjellige metoder for å slippe å bli med ham på tur hver gang han fikk lyst.

*Du har godt av en fjelltur med guttene, sa jeg. Jeg er ikke helt i form. Noen må passe ungene.*

Visste du forresten at grønlenderne skjærer trailerstore stykker ut av isen rundt Disko Bay, knuser den opp til småbiter, eksporterer den til Europa, Asia?

Drinken du nyter på din første forretningsreise til Tokyo, bobler iskaldt av femogtjue tusen år gammelt vann, inne kapslet luft fra dager det ikke fantes et menneske her. Det er sånne ting jeg vet.

Når kroppstemperaturen synker under 34 grader blir muskelkoordinasjonen åpenbar. Skjelvingen tiltar i styrke og gangen blir snublende, bevegelsene monotone og sakte. Mild hjerneforstyrrelse kan opptre.

Jeg har ikke sett Andreas siden i går.

Jeg gikk fra ham oppe på platået.

Jeg tok jakken hans.

## Hvit II

33 grader Celsius kjernetemperatur

Begynn å gå. Nå.

Jeg. Barn. Jeg tror kanskje jeg ikke ville ha barn. Ikke egentlig. Men jeg elsket dem vi fikk. Jeg tror jeg gjorde det.

I hvert fall har jeg minner av det. Jeg har minner av at jeg kjørte barna til barnehagen den første dagen, og at jeg var stolt over det. Jeg kjørte sakte gjennom nabolaget, gjennom byen, jeg ville at de skulle se at jeg hadde

barn. Og at barna mine var forskriftsmessig sikret i baksetet. Jeg husker myke hender som klemmer om halsen min, og at det betydde noe for meg. Lyden av barn som sover.

Begynn å gå. Nå.

Jeg husker ikke hvorfor jeg gikk fra Andreas i går. Vet at vi ble uenige. Vet at jeg ble sint, at jeg slo etter ham, uten å treffe. Vet at jeg tok vindjakken hans, mens han satte opp teltet. At jeg snudde meg og løp. Men jeg vet ikke hvorfor.

Det eneste jeg vet, er at jeg tenkte at dette, det du gjør mot meg nå, er nok til at jeg skal gå fra deg, her, og dermed også gå fra barna mine, mamma. Vennene mine. Kanskje hadde jeg begynt å bli kald allerede da. Jeg vet ikke.

Men jeg snudde i formiddag, Andreas. Snudde, og begynte å gå tilbake mot deg. Den veien jeg tror jeg kom. Men jeg så ingen spor, avtrykkene mine var borte. Så jeg satte meg ned.

Og nå ser jeg ingenting lenger. Jeg må holde øynene igjen. Jeg klarer ikke å få på meg jakken, hendene gjennomfrosset.

*Når kroppens kjernetemperatur synker under 32 grader tiltar skjelvingene i styrke og blir svært voldsomme. Vanskeligheter med tale og tanke opptrer. Hukommelsestap kan inntre. Problemer med å gå, tegn på depresjon, tilbaketrekning blir synlige hos pasienten.*

Så syng en sang, da, for patofysiologisk nedfrysing av vev, for iskrystallene som begynner å danne seg i hendene mine hvor temperaturen har synker til 5 grader og river opp cellene med skarpe kanter når jeg stryker hendene over hverandre for å få varmen tilbake, og syng for saltet som ødelegger vevet og cellemembranene når isen smelter og dette rimet jeg lærte meg for å huske de mest utsatte områdene.

*Ears, nose, fingers and toes.*

*Ears. Nose. Fingers. And toes.*

Men du må velge. For du kan ikke få alt. Du kan få beholde føttene/beina dine eller du kan få beholde fingrene dine. Ikke begge deler. Det får jo være måte på hva man skal kreve.

Med bein kan jeg gå herfra. Uten at jeg vet hvor jeg skal gå. Har ikke lyst til å gå noe sted. Har det egentlig helt fint her. Sol er det også i dag. Merker lyset mot øyelokkene. Varmen.

Jeg sitter på beina mine, de er varme, og om ikke noe annet er det, så er de varme, de kan gå hvor de vil, til Andreas, eller inn til Disko Bay, danse i snøen rundt meg mens munnen min synger sangen for neglesprett.

For alt er hvitt. Om du ser lenge nok. Om du begynner å gå.

Skal jeg fortelle om grønlandsisen? Nei? Noe annet? Skal jeg fortelle deg at det ikke finnes noen trygghet? At et hvert menneske før eller senere oppdager at det bare finnes virkelighet? Skal jeg fortelle deg at jeg oppdaget det alt for sent, først den dagen venninnen min tok sertifikatet og vi var nær ved å frontkollidere med vogntog på våt veibane, en natt på vei fra en by til en annen? At hun kastet bilen over til siden og vi endte i grøften, på hodet, at vi ble trukket ut i regnet gjennom knuste vinduer?

For det finnes ingen trygghet, bare evinnelige forsøk på å skape den. Og du leser deg opp på emnene, du tenker at om du bare er forberedt, om du har tatt alle eventualiteter i betraktning er det ingenting som kan skade deg, og du begynner å lese deg opp på emnene, du blir med i forskjellige grupper, du søker etter snøskredofre i påskefjellet. Du lærer deg hvordan du skal komme deg ut av en synkende bil ved å utligne trykket, du lærer deg hvordan du skal utøve førstehjelp, hvordan du skal kunne skjære deg ut av brennende bilvrak, hvordan du sikrer skadestedet, fremskynder blodlevering, hvordan du spjelker brudd, hvordan du skal løpe sikksakmønster hvis du blir skutt på og du leser at de fleste amatørskyttere har problemer med å treffe bevegelige mål på over tjue meter, du trekker ut alle ledninger før du legger deg og sover med brannstigen utslått, vinduet på gløtt, og du vet alt om frostskafer fra kursene du tok da dere kjøpte hytte på fjellet, og du vet hva du har gjort da du tok jakken til mannen din og dro fra ham.

Du vet at han har vært ute i over 24t. Du vet at det er 26 minusgrader ute. Du vet at nesten ingen lever så lenge.

Du vet at han aldri forstod at han holdt på å fryse i hjel, at han først begynte å skjelve, at han sikkert begynte å løpe etter deg, fulgte sporene dine i snøen, at han begynte å svette og at det bare gjorde tingene verre. Du vet at bevisstheten hans begynte å bli slørete, at han mistet finmotorikken i kroppen da kjernetemperaturen hans sank til 34 grader, at stemmen hans ble grøtete, skjelvingene verre, at han ble irrasjonell og kledde av seg, følte seg varmere og varmere, apatisk, at kroppen sluttet å skjelve da han nærmet seg 30 grader, at den sluttet å forbrenne glukose i musklene fordi det uansett ikke var nok til å

holde kjernetemperaturen oppe, at han bare følte seg varm og sliten, behagelig sliten og lykkelig, euforisk, at han tenkte at han skulle løpe etter deg så fort han hadde fått hvilt litt, noen minutter, du vet at mannen du møtte på fjellet la seg ned i snøen og at kroppen instinktivt trakk seg sammen i fosterstilling.

Du vet at mannen du forelsket deg i over hals og hode stivner i musklene på grunn av oppbyggingen av CO2. Du vet at pupillene til mannen du giftet deg med, lå med, mannen du fikk barn med, utvider seg og at kroppen hans forsøker å gå inn i dvale når temperaturen hans synker til 31 grader, at blodstrømmen til de ytre ekstremiteter stanser og at kroppen konsentrerer seg om hjerte og hjerne, lunger, at hjerte og respirasjonsrytmen synker, at mennesket du forlot av grunner du har glemt og som du har elsket og som du har hatet har omgjort seg selv til en metabolisk fryser og at hjertet for lengst har stoppet.

Du vet at han glemte deg allerede for flere år siden. Du vet at skal du overleve, må du gå nå. For du holder på å fryse i hjel. Du må reise deg og gå. Se på kompasset på klokken.

Begynn å gå. Nå.

Men jeg gjør ikke det. Jeg går ingen steder. Hvor skulle jeg gått/skal jeg gå? Over hvitt land. Til Hvitt. Og så hvitt i det hvite. Til Disko Bay, men ingen musikk fra baren på Hotell Nanoq, bare syv tusen tonn is i havet og isbiter som fraktes til Tokyo og drikkes av meg på en bar i Roppongi for seks år siden.

Du kommer til å huske meg, det kan jeg love deg. Husker du meg nå, Andreas? Ser du meg nå? Jeg kan love deg at du kommer til å huske meg. Det kan du ta deg faen på.

Begynn å gå.

Husker du den historien jeg hørte i Helsinki da jeg var der sammen med de andre fra fakultetet? Om den gamle kvinnen som skulle ta heisen opp til øverste etasje i banken, en fredag like før stengtids? Heisen stanset midt mellom de øverste etasjene, lyset ble slått av. Og så var det helt stille.

Men hun trykket ikke på alarmknappen. Hun ropte ikke om hjelp. I stedet satte hun seg på gulvet, i mørket, og etter hvert som øynene vendte seg til rommet gikk det svarte over til å bli hvitt, mørkt hvitt i det svarte,

og hun ble sittende slik, lydig, hele helgen, uten å åpne munnen, uten å hamre på dørene og rope om hjelp.

Hun ble sittende til mandagen, til lyset kom på og heisen ble satt i bevegelse, til hun merket at heisen gikk nedover, og hun reiste seg opp, fortumlet og gikk utslitt ut i første etasje, satte seg på trikken hjem.

Husker du jeg fortalte deg om det? Hadde du glemt det? Men jeg fortalte deg aldri at det ikke fantes noen gammel kvinne i heisen. Jeg hørte aldri historien. Jeg snakket ikke med noen i Helsinki. Det var jeg som ble sittende i heisen. Fortalte deg aldri det.

Jeg fortalte deg aldri om det. Sparte den historien for meg selv. Sammen med alle de andre, etter hvert. Sammen med historiene fra bøkene jeg leste, bøkene jeg studerte, bøkene jeg foreleste om, dem som alltid lå på stuebordet, på kjøkkenbenken, dem som jeg la frem slik at du skulle måtte rydde dem bort og i den forbindelse kanskje spørre meg: Hva er det du leser? Hva handler det om?

*Forresten, hvis du har tenkt å være ute lenge, Andreas, bør du ta på deg en genser. Ja, det er ganske kaldt nå. Merker du det?*

*Kanskje vi skulle dra til Tenerife neste år. Har egentlig alltid likt meg best i solen.*

Hvitt. Og så hvitt i det hvite. Syv tusen tonn is i havet og nok til å holde alle verdens drinker kalde til i morgen.

## Hvit III

31 grader Celsius grader Celsius kjernetemperatur

Noe hendte på hotellet.

Vi kranglet på hotellrommet, ikke sant, gjorde vi ikke det?

Jeg sa ting du trodde jeg ikke mente og som jeg sikkert angret på dagen etter siden jeg ikke sa noe om det, men bare pakket sammen sakene mine og ble med deg ut til helikopteret hvor jeg forsiktig plasserte skiene og utstyret mitt i kassen på helikopterets utside og kløv inn i kabinen og hilste pent på de to nederlandske

turistene som også skulle flys ut til det samme området og som vi skulle holde følge med et par dager før du fikk det for deg at de ødela turen for deg, at du ville vi skulle gå alene, og jeg gikk bak deg de nærmeste dagene, rett bak deg, men en del av meg forlot aldri det hotellrommet og for hver gang jeg ble med deg steder, alltid trekkende etter bak deg, hver gang du glemte å spørre hva jeg ville, om jeg hadde det bra, for hver gang løsnet en del av meg og ble liggende igjen på bakken, og det er ikke mye igjen av meg de siste dagene ute på Grønland, men du merker det ikke, ser helt likt ut for deg, som det har gjort de siste årene, og stykkene som ramler av meg blir liggende i en rett linje bak meg, fra hotellet, i skisporene våre over isen, og sett fra fly vil det se ut som en eneste stor I og hvis du ikke vet hva det betyr kan du slå det opp i en nødhåndbok, men du kan ikke engang se det, og det er derfor du overraskes over at jeg plutselig går fra deg, et par dager senere, om ettermiddagen mens du setter opp teltet og jeg har hatt lyst til å fortelle deg ting/noe hele dagen, har hatt lyst til å snakke med deg og jeg har nesten begynt å tenke at det likevel kan gå, og at vi har vakre barn og jeg skal til å begynne å snakke med deg, fortelle, og så avbryter du og sier at du ikke har tid akkurat nå og du spør om jeg bare skal stå der tafatt for faen uten å hjelpe til og jeg blir stående mens du fomler med teltduken, blir varm og du tar av deg jakken, legger den på snøen ved siden av deg før du kryper inn i teltduken og begynner å sette sammen skjelettet som skal få teltet til å stå og teltduken demper lyden av den siste biten som løsner fra meg og lander dumpt i isen/snøen og jeg er en eneste bit menneske igjen, og den siste biten er bare beina mine, og jeg tar jakken din og går, begynner å løpe og det tar tid før du oppdager det, du hører ikke noe inne i teltduken og da du endelig krøker deg baklengs ut og snur deg rundt noen ganger, forvirret, tror du bare at jeg har gått et lite stykke nedover platået for å tisse, så du tenker ikke over det før det har gått en time, kanskje to, og det er da du endelig har fått teltet til å stå og du ser meg ikke, men ser sporene mine som går i en rett linje østover og du begynner å gå etter meg, småløper et lite stykke før du gir opp, snur, regner med at jeg skal komme tilbake igjen og du kryper inn i teltet og det er først da du oppdager at du er kald, at jakken din er borte, og du allerede har begynt å fryse, og du oppdager at jeg har dyttet snø inn i soveposene og at de er for våte til å legge seg i, og at det er jeg som har fyrstikkene til propanapparatet.

Og kilometervis østover har jeg sluttet å løpe, begynt å gå igjen.

## Hvit IV

27 grader Celsius kjernetemperatur

Alle bøkene du har lest, brosjyrene, bildene, Tv programmene,  
alt du sa til dem du var glad i, og den første hunden du fikk.

Grønland smelter i japanske drinker.  
Syv tusen tonn ved Disko Bay.  
Jeg er et sammenkrøllet leksikon i snøen kledd i hvitt.  
Hvitt i det hvite.

Begynn å gå

27 grader Celsius kjernetemperatur

det eneste jeg husker er det jeg har glemt  
jeg må bevege på meg  
En, to, tre, fem,  
syv, åtte, ni  
Kilometervis østover  
videre vestover  
eller kanskje  
bare bli  
jeg er hvitt i det hvite  
hjem, jeg går hjem, og så går jeg hjem.

*Grader av Hvitt er skrevet av Johan Harstad på forespørsel fra Nils Henrik Asheim,  
til et musikkdramatisk verk med premiere 11. januar 2007.  
Stavanger Symfoniorkester bestilte musikken og teksten med støtte fra Norsk kulturråd.  
Denne teksten er den originale sceneversjonen. En lett utvidet utgave er trykket i  
Johan Harstad: Bsider, Gyldendal Norsk Forlag 2008.*



*Degrees of White*  
by Johan Harstad

English version  
by Deborah Dawkin

*White I*

36 degrees Celsius core temperature

White. And then white within white.

I lay in the bath once. Fourteen years old. Alone at home, after school, one day in May. I filled the tub with ice-cold water.

Perhaps because it was such a hot day, the first day when it felt as though summer was coming, over twenty degrees in the air. I think I filled the bathtub because I wanted to know what it was like. To be immersed in ice. To freeze to death.

I filled the bath with ice-cold water. Maybe I tipped some ice cubes in it too. I don't remember. Maybe.

I remember the sound of the birds outside, kids playing, a rusty old car full of noisy teenagers parked nearby, leaves on the trees, the hot sounds of summer.

And I carefully got undressed, with the door locked, just in case, in case someone came home unexpectedly. I folded my clothes neatly, put them on the toilet lid, and stood in the middle of the bathroom naked.

Then I climbed onto the edge of the bath, leaned back cautiously, grabbing the edges with my hands, held my body over the water, waited for a few seconds, then lowered myself calmly into the icy cold. Up to my neck.

My body cramped, went rigid before it recovered from the shock, began to accustom itself, and managed to override the automatic reflex to get up, to get out, and away.

I lay in the bath with my eyes shut trying to imagine I was lost at sea. Perishing. That was the word in my head. Perishing. Lying in the water and waiting to slip away, waiting for my arms and legs to go numb, to lose all sensation, for the shivering to stop.

But I didn't do it right. I was too impatient. Failed to lie there long enough. I got up. Put on my clothes hurriedly and went out into the spring day, into a wall of warmth.

I remember it now. Doing that. Lying in the bath. Fourteen years old.

My wristwatch has every feature imaginable. It says when the sun will rise. And when it will go down. When it will be high tide and low, and when the moon will wax and wane. It measures the temperature.

It is minus twenty-six degrees Celsius here. We've been out here for over a day. My legs are wet.

Now and then my eyelids freeze shut and I have to lay my palms gently over them until I feel the ice turning to water on my skin.

It is so quiet out here. We are in Greenland. Greenland in March.

And somewhere, perhaps close by, is my husband Andreas.

I took off my jacket and sat down on it.

I have started to freeze to death.

There are certain things I know.

Did you know, by the way, that Greenlanders cut trailer-sized chunks out of the ice that surrounds Disko Bay, crush it into little pieces, and export it to Europe and Asia? The drink you sip on your first business trip to Tokyo fizzes with icy bubbles from water that is twenty-five-thousand years old, air encapsulated long ago when no human being existed here.

You learn such things in half a lifetime. Everything you read, everything you were told, all those TV shows you sat up and watched.

*The first thing you notice when your body temperature drops below 35 degrees is your inability to perform complicated tasks with your hands.  
Reduced sensation in your fingers.  
Mild or severe periodic tremors in your extremities.*

White. And then more white within white. Seven thousand tons of ice in the sea.

Get up. Walk.

We had finally come here, Andreas and I. We had finally built up the courage, got the money together, and found enough time. And a sister to take care of the kids.

Get up. Walk.

Our first holiday in four years. We'd talked about it for ages. Going away. Getting away. To Greenland. And then we just went off.

We were married four years ago. In the cathedral. Only the best would do. Besides, his parents were covering most of the wedding costs. Life shouldn't be based on money. Based on a lot, but never money. I wore a white dress too.

I wore a white dress too. Bought in Barcelona the year before. So white that I almost vanished. Nobody saw me in the church. I blended into Andreas's shirt and the priest's robes. Perhaps they only heard my voice, barely that, wondered where the sound came from.

We had a child that first year, we looked forward to it, planned everything down to the smallest detail. I'd begun knitting baby clothes months before we'd even discussed it, quite randomly of course, I just came across some patterns that appealed to me, came across them at Mum's house in an old 70s catalogue. I've always liked knitting. I didn't give much thought to what I'd do with the finished garments.

Occasionally I've wondered if I really wanted children. Or if I simply wanted someone to fill the baby clothes that had begun to pile up.

I stayed at home with the kids and Andreas continued working, somebody had to work or things would have ground to a halt, the world would have stopped mid-rotation, we'd have stumbled, lost our footing in the abrupt stop, and gone skidding across the landscape, until everything settled and we lay lifeless, in craters, on mountains, not knowing what had happened to us.

Why did I want to come here? I didn't want to come to Greenland. Not at all. It was Andreas who wanted it. He was the one who went on these trips, the one who was so keen on nature. He simply liked to go hiking. Many men do. So long as they're off walking, they don't give a damn where. And Andreas had been far. Scaled all those mountains whose tops must be conquered, come hell or high water, to take that photograph, to return home, and to prove: I was there. And I did not die.

I first met Andreas when I was on a mountain hike myself. In the summer of 1993. Three girlfriends and I went trekking from cabin to cabin over the Hardanger plateau. Andreas turned up at one of the cabins we stayed in. He came along with us. I didn't have the heart to tell him that I didn't much like the mountains. He was so enthusiastic. Instead, I found numerous ways to avoid joining him on his trips. *You enjoy a hike with the boys, I said. I'm not quite in shape. Someone's got to look after the kids.*

*When the body temperature drops below 34 degrees, lack of muscle coordination becomes marked. Tremors get stronger, it's hard to walk without stumbling, movements grow listless and slow. Mild brain disorder may occur.*

By the way, did you know that Greenlanders cut trailer-sized chunks out of the ice that surrounds Disko Bay, crush it into small pieces and export it to Europe and Asia? The drink you sip on your first business trip to Tokyo fizzes with icy bubbles from water that is twenty-five-thousand years old, air encapsulated long ago when no human being existed here. There are certain things I know.

I've not seen Andreas since yesterday.  
I left him on the plateau.  
I took his jacket.

## White II

33 degrees Celsius core temperature

Get up. Walk now.

Me. Children. I think perhaps I didn't want to have kids. Not really. Though I loved those we got. I think I did. I have memories of doing so at least. I remember driving them to nursery on their first day, and my feelings of pride. I drove slowly through our neighbourhood, through town. I wanted it to be noticed that I had children. And that my children were secured in the back seat in accordance to the law.

I remember soft hands clinging about my neck, and that it meant something to me. The sound of sleeping children.

Get up. Walk now.

I don't remember why I left Andreas yesterday. I know we had a disagreement. That I got angry. That I tried to hit him, but missed. That I took his jacket as he put up the tent. That I turned and ran. But I've no idea why.

All I know is that I thought: What you're doing to me now is enough for me to leave you here. And for me to leave my kids, my mum, my friends.

Perhaps I was already beginning to get cold. I don't know.

But this morning, Andreas, I turned back. Turned and headed back towards you. The way I think I'd come. But I could see no tracks. Any trace of me was gone. So I sat down. And now I no longer see anything. I must keep my eyes shut. I can't put my jacket on. My hands are frozen.

*When the body's core temperature drops below 32 degrees, the tremors increase in strength and grow very violent. Difficulties with speech and thought begin. Memory loss may occur. Difficulties with walking, signs of depression, and a desire to withdraw become evident in the patient.*

Sing a song, then, to the pathophysiological freezing of tissue, to the ice crystals that have started forming in my hands where the temperature has dropped to 5 degrees, to the sharp edged crystals that tear at the cells as I rub my hands to warm them. And sing to the salt that destroys the tissue and cell membranes as the ice melts. And the rhyme which serves to remind me of which are the most vulnerable areas. Ears, nose, fingers and toes. Ears. Nose. Fingers. And toes.

But you must choose. You can't have everything. You can keep your feet or your fingers. Not both. You must be moderate in your demands. With feet, I can leave this place. Not that I know where to go. I've no desire to go anywhere. In fact, I'm quite happy here. The sun is shining again today. I feel the light against my eyelids. Warm. I sit on my legs, and they are warm. Nothing else is warm, but they are at least. They can walk wherever they please, to Andreas, or on to Disko Bay, or dance in the snow around me as my mouth sings the song to frostbite.

Because everything is white.  
If you look long enough.  
If you start to walk.

Shall I tell you about the Greenland ice? No? Something else? Shall I tell you that safety doesn't exist? That everyone discovers sooner or later that reality is all there is? Shall I tell you that I discovered this way too late, on the day my friend got her driving license and we nearly had a head-on collision with a lorry on a wet road one night, on the way from one town to the next? That she swerved the car so we ended up in a ditch, on our heads, and were pulled out into the rain through smashed windows?

Because there is no such thing as safety, just an eternal attempt to create it. And you read up on things, you think that as long as you're prepared, if you take every eventuality into account, nothing can harm you. And you do your research, sign up to various groups, read up on avalanche victims in the Easter snow. You teach yourself how to escape from a sinking car by equalizing the pressure, you learn how to give first aid, how to cut yourself out of a burning car, how to secure the site of an accident, how to get the heart pumping again, how to splint a broken limb, that you must run zigzag if you're under fire, that most amateur gunmen have trouble hitting a moving target at more than twenty metres. And you pull out all the plugs before bedtime, and sleep with the emergency fire ladder extended and the window ajar, and you know the hazards of the cold, from all those courses you both attended when you bought the mountain cabin, and you know what you did when you took your husband's jacket and left him.

You know he's been there for over 24 hours. You know it's minus 26 degrees Centigrade out here. You know that practically no one survives that long. You know he never realised he was about to freeze to death, that he just started to shiver, that he probably started to run after you following your tracks in the snow, that he started to sweat, which only made things worse. You know that he became confused and lost his fine motor skills as his core temperature dropped to 34 degrees, you know that his voice became slurred, the tremors worsened, he became irrational and took off his clothes, that he felt warmer and warmer, lethargic, and that his body stopped shaking as it approached 30 degrees, that the glucose stopped burning in his muscles because there wasn't enough to keep his core temperature up, that he began to feel pleasantly tired and happy, euphoric, that he thought he'd run after you as soon as he'd had a few minutes' rest. You know that the man you once met on a mountain, lay down in the snow and that his body instinctively curled up into a foetal position.

You know that the body of the man you were once head-over-heels in love with is growing stiff as the CO2 builds up in his muscles. That behind his eyelids the pupils of the man you married, slept with, and had children with, are dilating. You know his body is trying to go into hibernation as his temperature drops to 31 degrees, that the blood flow to his outer extremities is stopping as his body concentrates on his heart, brain and lungs, that his heart and respiratory system are shutting down, that the person you abandoned for reasons you've forgotten and whom you've both loved and hated has turned into a metabolic freezer and that his heart has long since stopped.

You know he'd already forgotten you several years ago. You know that if you're to survive, you must now walk.

Because you are freezing to death.  
Get up and walk.  
Look at the compass on your watch.

Get up. Walk now.

But I don't. I am going nowhere. Where would I go? Across a white land. Into the white. And further into the white within white. To Disko Bay, but without music from the Nanoq Hotel bar, just seven thousand tons of ice and ice-cubes transported to Tokyo and drunk by me at a bar in Roppongi six years ago.

You will remember me. I promise you that. Do you remember me now, Andreas? Do you see me now? I promise you will remember me. You can be fucking sure.

Get up. Walk.

Do you recall that story I heard in Helsinki when I was there with my faculty? About the old woman who wanted to take the elevator up to the top floor of the bank, one Friday just before closing time? The elevator stopped midway between the top floors, the lights went out. And then everything went totally silent. But she didn't press the alarm. Didn't shout for help. Instead, she sat on the floor in the dark, and as her eyes grew accustomed to the space black turned to white, dark white in the black, and she sat like



that, resigned, all weekend, without opening her mouth, without hammering on the doors or screaming for help.

She sat there until Monday, until the lights came on in the elevator and it started to move, until she noticed that the elevator was descending and she got up confused and exhausted, walked out onto the ground floor and took the tram home.

Do you remember me telling you about it? Had you forgotten? What I didn't tell you was that there was no old woman in the elevator. Nobody told me that story. I didn't speak to anyone in Helsinki. It was me who sat in that elevator. I never told you that.

I never told you. I kept that story to myself. Along with all the others I collected over time. Along with the stories in the books that I read, that I studied and lectured on, the books that were always on the coffee table, on the kitchen worktop, books I left out so you'd have to tidy them away and in so doing, might perhaps ask me: What's this you're reading? What's this one about?

*By the way, if you plan to be out long, Andreas, you should put on a sweater. Yes, it's very cold now. Have you noticed? Maybe we should go to Tenerife next year. Truth is, I've always been happiest in the sun.*

White. And then white within the white. Seven thousand tons of ice in the sea - enough to keep all the world's drinks cold until tomorrow.

## White III

33 degrees Celsius core temperature

Something happened at the hotel.  
We had a quarrel in our room, didn't we?

I said things that you probably thought I regretted the next day, that I hadn't really meant, since I said no more about them and just packed my things and went with you to the helicopter, where I carefully placed my skis and equipment in the requisite box on the helicopter side, climbed into the cabin and politely greeted the two Dutch tourists who were flying out to the same area, and whom we planned to accompany for a couple of days, before you got the idea they were ruining your trip and you wanted us to go it alone, and I walked behind you for the next few days, right behind you, but part of me never left that hotel room and each time I went anywhere with you, always dragging behind you, you forgot to ask what I wanted, if I was alright, and each time a part of me detached itself, was strewn on the ground behind me, and over these last days here in Greenland there's not been much left of me, but you haven't noticed, I look the same as ever to you, the same as in recent years, and the pieces that tumble from me now, lie behind me in a straight line from the hotel, in our ski tracks across the snow, and from a plane it will look like a single big "I" for India, and if you don't know what that means check in the International Code for Signals, but you can't even see it, which is why you're surprised when I suddenly leave you a few days later, one afternoon as you put up the tent. And I've wanted to tell you something all day, I've wanted to talk, and I've even begun to think it could still work, we've got beautiful children, and I'm about to talk with you, to open the subject, when you interrupt and say you haven't the time right now, and you ask if I'm just going to bloody stand there and be useless, and I just go on standing there and watch you fumble with the canvas, you get hot and take off your jacket, put it on the snow next to you before crawling into the tent to assemble the skeleton that will make the tent stand upright, and the canvas muffles the sound as the final piece detaches itself from me and lands softly in the snow, and now I'm only the tiniest part human being, all that's left are my legs, and I pick up your jacket and go, start to run and it's some time before you notice, you hear nothing from inside the tent, and when you finally crawl out backwards and turn around, several times, confused, you conclude I've just gone a little way down the plateau for a pee, and you think nothing more of it before an hour has passed, maybe two, not until you've finally got the tent up and still can't see me, but see my tracks heading in a straight line eastwards, and then you start to follow me, half-running a short way before you give up and turn back, sure I'll return, then as you crawl into the tent you notice that you're cold, that your jacket has gone and that you've already started to freeze, and you discover that I've stuffed the sleeping bags with snow and that they're too wet to lie in, and that I have the matches for the propane stove.

And almost a mile to the East I have stopped running, started to walk.

## *White IV*

27 degrees Celsius core temperature

Every book you have read.  
Every brochure, picture, TV program you have seen,  
Everything you said to those you loved, and to the first dog you got.

Greenland melts in Japanese drinks.  
Seven thousand tons at Disko Bay.  
I am a crumpled encyclopaedia in the snow clothed in white.  
White in white.

Get up. Walk.

27 degrees Celsius core temperature

the only things I remember are those I've forgotten  
I must move  
One, two, three, five,  
seven, eight, nine  
kilometers to the East  
further to the West  
or perhaps  
I shall just stay  
I am white in white  
home, I go home, I am homewards bound.

*Degrees of White was written by Johan Harstad at the request of Nils Henrik Asheim,  
for a musical dramatic work premiered on January 11, 2007.  
The Stavanger Symphony Orchestra commissioned the music and text  
with the support of the Arts Council Norway.*



## Nils Henrik Asheim

*komponist,  
organist,  
pianist,  
kurator*

Nils Henrik Asheim (f. 1960 i Oslo) kombinerer karrierene som organist, pianist og komponist med en virksomhet som kurator, programskaper og initiativtager til kunstneriske samarbeid. Hans aktivitet startet i den klassiske musikken og har senere forgrenet seg til det frie improvisasjonsmiljøet. Han er utdannet ved Norges musikkhøgskole i Oslo og ved Sweelinck-konservatoriet i Amsterdam.

Asheim har skrevet en rekke kammerverk som *Vannspeil*, *Navigo*, *Chase*, *Nicht* og *Broken Line*, og orkesterverk, blant andre *Speil*, *Turba*, *Wind Songs* og *Grader av hvitt*. Han har også bak seg større sakrale verk. I tillegg har han arbeidet med dramatisk musikk, steds-spesifikke verk og verk der improvisasjon er et sentralt element.

Asheims musikk har et tydelig fokus på klang og på lydets fysiske og taktile side. Musikken er gjerne bygd opp av flere parallelle tidsproporsjoner, og Asheim arbeider med lag av nærhet og avstand. Jevnlige tilbakevendende materiale blir variert, og skaper en form som virker åpen og selv-genererende.

Asheim har utviklet sin egen personlige improvisasjons-stil på orgel og dyrker som utøver en profil som åpner opp sjangergrenser. Han har to ganger fått Spellemannprisen; for orgelplaten *19.03.04, Oslo Cathedral* og for *Mazurka — remaking Chopin* (LAWO LWC1016).

Siden 2012 har Nils Henrik Asheim vært ansatt som



organist i Stavanger konserthus. Her har han skapt et stort publikum for orgelet gjennom å utvikle nye konsertformer hvor orgelet bl.a. kombineres med andre instrumenter og kunstformer. Fra orgelet i Stavanger konserthus utga Asheim i 2018 en kritikerrost CD med egne transkripsjoner av Edvard Grieg og Geirr Tveitts musikk (LAWO LWC1151).

Som improviserende organist har han samarbeidet med kunstnere som sangerinnen Anne-Lise Berntsen, støy Musiker Lasse Marhaug, perkusjonist Paal Nilssen-Love og mange andre, senest med vokalkunstneren Ruth Wilhelmine Meyer i utgivelsen *Vox Humana* (2018), innspilt på Hildebrandt-orgelet fra 1719 i Pasłęk, Polen.

Som komponist debuterte Asheim svært tidlig, som 15-åring på Ung Nordisk Musikkfest i Helsinki. I 1978 vant han 2. pris i den europeiske Rostrum-konkurransen. Han har hatt bestillinger fra de viktigste norske kulturinstitusjoner, inkludert offisielle oppdrag som den offisielle fanfaren til vinter-OL på Lillehammer 1994 og musikk til kronprinsparets vielse i 2001. I tillegg til Nordisk råds musikkpris har Asheim bl.a. mottatt Lindemanprisen, Arne Nordheims Komponistpris og Edvard-prisen. Barneoperaen *Stormen*, bestilt av Den Norske Opera og Ballett, vant den europeiske RESEO Opera for Young Audiences Award i 2014. I 2018 fikk han Nordisk råds musikkpris for *Muohhta – language of snow*. Samme år ble han utnevnt til ridder av Den Kongelige St. Olavs Orden for sin innsats for norsk musikkliv.

## Nils Henrik Asheim

composer,  
organist,  
pianist,  
curator

Nils Henrik Asheim (b. 1960, Oslo) combines the careers of organist, pianist, and composer along with his activities as a curator, program creator, and initiator of artistic collaborations. Seated within the classical music tradition, he eventually branched out into the free improvisational scene. He studied at the Norwegian Academy of Music in Oslo and the Sweelinck Academy in Amsterdam.

Nils Henrik Asheim has written a number of chamber works, including *Water Mirror*, *Navigo*, *Chase*, *Nicht*, and *Broken Line*, in addition to the orchestral works *Mirrors*, *Turba*, *Wind Songs*, and *Degrees of White*. He has also composed larger sacred works and has written dramatic music, place-specific works, and compositions where improvisation is a key element.

Asheim's music has a clear focus on sound and the sound's physical and tactile side. His music is usually constructed of several parallel proportions of time, and Asheim works with layers of closeness and distance. Variations of constantly recurring material create an open and self-generating form.

Asheim has developed his own personal improvisational style on the organ, and he cultivates the profile of a performer who defies genre conventions. He has twice received the Norwegian Grammy Award (Spellemannprisen) for his organ album *19.03.04, Oslo Cathedral* and for *Mazurka – Remaking Chopin* (LWC1016).

Nils Henrik Asheim has served as organist of the Stavanger Concert Hall since 2012. He has attracted a wide audience for organ music by developing new concert forms where the organ is combined with other instruments and art forms. In 2018 Asheim released a critically acclaimed album with his own transcriptions of music by Edvard Grieg and Geirr Tveitt, performed on the organ in Stavanger Concert Hall (LWC1151).

As an improvisational organist, he has collaborated with artists such as the singer Anne-Lise Berntsen, noise musician Lasse Marhaug, percussionist Paal Nilssen-Love, and many others, most recently with the vocal artist Ruth Wilhelmine Meyer on the release *Vox Humana* (2018), recorded on the Hildebrandt organ from 1719 in Pasłęk, Poland.

Asheim made his debut as a composer at the young age of fifteen at the Scandinavian Youth Music Festival in Helsinki. In 1978 he won Second Prize in the European Broadcasting Union's Rostrum competition. He has received commissions from the most important Norwegian cultural institutions, including composing the official fanfare for the Winter Olympics in Lillehammer in 1994, and music for the wedding of the Crown Prince and Princess in 2001. In addition to the Nordic Council Music Prize, Asheim has received the Lindeman Prize, the Arne Nordheim Composer Prize, and the Edvard Prize, among others. His children's opera, *The Tempest*, commissioned by The Norwegian National Opera and Ballet, won the European RESEO Opera for Young Audiences Award in 2014. In 2018 he received the Nordic Council Music Prize for *Muohhta – Language of Snow*. That same year he was honored with the Order of St. Olav, Knight, First Class, for his contribution to Norwegian musical life.

[www.nilshenrikasheim.no](http://www.nilshenrikasheim.no)

Johan Harstad

*forfatter og  
dramatiker*

Johan Harstad debuterte som 22-åring med kortprosasamlingen *Herfra blir du bare eldre* (2001) og fulgte året etter opp med den kritikerroste novellesamlingen *Ambulanse*. Hans første roman, *Buzz Aldrin, hvor ble det av deg i alt mylderet?* ble utgitt i 2005 og er siden solgt til 14 land. En miniserie basert på boken ble vist på NRK i 2010 og teaterversjoner av romanen har blitt satt opp i Nederland, Belgia og Storbritannia. Harstad har også skrevet flere skuespill og var i 2009 ansatt som husdramatiker ved Nationaltheatret. For oppsetningen av *Osv.* på Nationaltheatret ble Harstad tildelt Ibsenprisen. I 2017 fikk han Sultprisen for sitt «yngre, eminente» forfatterskap og året etter mottok han den nederlandske Europese Literaturprijs for den 1100 sider lange romanen *Max, Mischa & Tetoffensiven*, som har fått strålende mottagelse i Norge, Danmark og Nederland. Hans hittil eneste roman for ungdom, sci-fi-grøsseren *Darlah*, ble i avisen *Dagbladet* kåret til «Tidenes beste norske ungdomsroman» i 2014.

Johan Harstad

*writer and  
playwright*

At the age of 22, Johan Harstad made his debut with the short prose collection *From Here on In You Just Get Older* (2001) and in the ensuing year, his critically acclaimed short story collection *Ambulance* followed. His first novel, *Buzz Aldrin, What Happened to You in All the Confusion?* was released in 2005 and has since been distributed in 14 countries. A miniseries based on the book was aired on NRK in 2010 and theatrical versions of the novel have been staged in the Netherlands, Belgium, and the UK. Harstad has also written several plays and in 2009 he was employed as house playwright at the National Theater in Oslo. For the staging of *Etc.* at the National Theater, Harstad was awarded the Ibsen Prize. In 2017 he received the Hunger (Sult) Prize, awarded to “young, eminent” authors, and in the subsequent year he earned the European Literature Prize for the Dutch translation of his 1100-page novel *Max, Mischa & the Tet Offensive*, which has received rave reviews in Norway, Denmark, and the Netherlands. His only young adult novel thus far, the sci-fi thriller *DARLAH*, was named best Norwegian young adult novel of all time by newspaper *Dagbladet* in 2014.





## Laila Goody

*forteller* (norsk)

Laila Goody er utdannet ved Statens teaterhøgskole (1991–1994). Hun er kjent for sine rolletolkninger i TV og film så vel som i teatret, og har mottatt både Hedda-prisen, Gullruten og Amanda-prisen. Hun er del av det faste ensemblet på Nationaltheatret, og har i tillegg vært tilknyttet Centralteatret, Oslo Nye Teater og Trøndelag Teater.

For film og TV har hun bl.a. spilt i *Som du ser meg*, *Rosemari* og NRK-seriene *Valkyrien*, *Mammon 2* og *ZombieLars*. Av teaterroller kan nevnes: Bernadette Dixon i *Oppvokst i fangenskap*, Dottie i *Killer Joe*, Thomasina Coverly i *Arkadia*, Helen i *Krøplingen*, Rebekka West i *Rosmersholm*, Hilde i *Fruen fra havet*, Olga i *Flammefjes*, Eleonora i *Påske*, tittelrollen i *Maria Stuart*, Gina Ekdal i *Vildanden*, Klytemnestra i *Ifigenia i Aulis*, Desdemona i *Othello*, Dasja i *Anna Karenina*, Min venninne i *Jeg forsvinner*, Laila Hole i *Kill them all!*, medvirkende i *OMsorg*, Masja i *Tre søstre*, Ella i *Borkman*, Charlotta i *Kirsebærhagen* og Linda i *En handelsreisendes død*.

Goody ble tildelt Hedda-prisen i 2020 for rollen som Irina Arkadina i *Måken* i kategorien beste kvinnelige medspillere.

## Laila Goody

*narrator* (Norwegian)

Laila Goody is a graduate of the Norwegian National Academy of Theater (1991–1994). She is known for her interpretations of roles in television and movies as well as in the theater, and has received the Hedda Award, Norwegian Golden Screen Award, and Amanda Award. She is a member of the permanent ensemble at the National Theater in Oslo, and has also been associated with the Central Theater, Oslo New Theater, and Trøndelag Theater.

In film and TV, she has, amongst other things, acted in *I Belong*, *Rosemari*, and the three NRK series *Valkyrie*, *Mammon 2*, and *ZombieLars*. Theater roles include: Bernadette Dixon in *Raised in Captivity*, Dottie in *Killer Joe*, Thomasina Coverly in *Arcadia*, Helen in *The Cripple of the Inishmaan*, Rebekka West in *Rosmersholm*, Hilde in *The Lady from the Sea*, Olga in *Fireface*, Eleonora in *Easter*, the title role in *Maria Stuart*, Gina Ekdal in *The Wild Duck*, Clytemnestra in *Iphigenia in Aulis*, Desdemona in *Othello*, Darya (Dolly) in *Anna Karenina*, My Girlfriend in *I Disappear*, Laila Hole in *Kill them All!*, a character in *OMsorg*, Maria (Masha) in *Three Sisters*, Ella in *Borkman*, Charlotta in *The Cherry Orchard*, and Linda in *Death of a Salesman*.

She is the recipient of the 2020 Hedda Award for her portrayal of Irina Arkadina in *The Seagull*, under the category of Best Female Supporting Actor.

## Petronella Barker

*forteller* (engelsk)

Petronella Barker har jobbet som skuespiller i mer enn tretti år. Hun er del av det faste ensemblet på Nationaltheatret, og har i tillegg vært tilknyttet Stockholms Stadsteater og Kungliga Dramatiska Teatern i Sverige. Hun har spilt store, klassiske roller på både norsk og svensk, Ibsen, Strindberg, Tsjekhov, Shakespeare m.m. og har også gjort film og TV, radio og lydbøker.

Av teaterroller kan nevnes: Hedda Gabler i *Hedda Gabler*, Rebekka West i *Rosmersholm*, Solveig, Mor Åse, Den grønnekledte i *Peer Gynt*, Agnes i *Brand*, Rita i *Lille Eyolf*, Helena i *En midsommernatts drøm*, Genia i *De stora vidderna* og Grevinnan Orsina i *Emilia Galotti*. Filmroller inkluderer Mol i *Thrane's metode*, Bobbie-Pop i *Hawaii, Oslo*, Mama i *Victoria*, Christine Hoff i *Kodenavn Hunter* og Dronningen i *Askeladden II*.

## Petronella Barker

*narrator* (English)

Petronella Barker has worked as an actor for over thirty years. She is part of the permanent ensemble at the National Theatre in Oslo, and she has been associated with Stockholm City Theatre and the Royal Dramatic Theatre in Sweden. She has played major classical roles in both Norwegian and Swedish – Ibsen, Strindberg, Chekhov, and Shakespeare, among others – in addition to film, TV, radio, and audio books.

A partial list of stage roles include Hedda Gabler in *Hedda Gabler*; Rebecca West in *Rosmersholm*; Solveig, Åse, Woman in Green in *Peer Gynt*; Agnes in *Brand*; Rita in *Little Eyolf*; Helena in *A Midsummer Night's Dream*; Genia in *The Vast Domain*, and Countess Orsina in *Emilia Galotti*. Her film roles include Mol in *Thrane's Method*; Bobbie-Pop in *Hawaii, Oslo*; Victoria's mother in *Victoria*; Christine Hoff in *Code-name Hunter*; and the Queen in *The Ash Lad II*.





## Kringkastings— orkestret

Kringkastingsorkestret er «Hele landets orkester», med en helt spesiell plass i hjertet til musikkelskende nordmenn. Med sitt svært allsidige repertoar er de sannsynligvis det orkestret man hører aller oftest – på TV, radio eller Internett – og på alle de forskjellige arenaene rundt om i landet.

Kringkastingsorkestret er et fleksibelt orkester, og spiller alt fra det symfoniske repertoaret og samtidsmusikken til pop, rock, jazz og folkemusikk. Hvert eneste år spiller de med de store artistene på Nobelkonserten som sendes til millioner av seere verden over. Blant tidligere samarbeidspartnere kan vi nevne Kaizers Orchestra, Mari Boine, Jarle Bernhoft, Diamanda Galàs, Renée Fleming, Andrew Manze, Anna Netrebko, Gregory Porter m. fl.

Kringkastingsorkestret ble til i 1946, da NRK ønsket å etablere sitt eget radioorkester. Øivind Bergh var orkestrets første dirigent, og han ledet orkestret i en rekke folkekjære programmer fra NRKs Store studio, og la dermed grunnlaget for den populariteten som opp igjennom årene har gjort Kringkastingsorkestret til folkeei.

Kringkastingsorkestret er fortsatt til stede når store mediebegivenheter finner sted. Orkestret er i dag fylt med de beste blant klassiske instrumentalister, men den musikalske filosofien er likevel den samme: Allsidighet, lekenhet og nysgjerrighet i forhold til alle typer musikk, og en uvilje mot å dele musikken inn i båser. Petr Popelka er orkestrets sjefdirigent.

## Norwegian Radio Orchestra

The Norwegian Radio Orchestra is known as the whole land's orchestra and is today regarded with a unique combination of respect and affection by its music-loving public. With its remarkably diverse repertoire, this is no doubt the orchestra most heard throughout the land – on the radio, television, and online, and at various diverse venues around the country.

It is a flexible orchestra, performing all from symphonic and contemporary classical music to pop, rock, folk, and jazz. Each year the orchestra performs together with internationally acclaimed artists at the Nobel Peace Prize Concert, which is aired to millions of viewers worldwide. Those with whom the orchestra has collaborated in recent years include the Kaizers Orchestra, Mari Boine, Jarle Bernhoft, Diamanda Galàs, Renée Fleming, Andrew Manze, Anna Netrebko, and Gregory Porter.

The Norwegian Radio Orchestra was founded by the Norwegian Broadcasting Corporation in 1946. Its first conductor, Øivind Bergh, led the ensemble in a series of concerts from the broadcasting company's main studio, establishing the basis of its popularity and securing its status as a national treasure. The orchestra continues to perform in the context of important media events. It is comprised of highly talented classical instrumentalists and yet its musical philosophy has remained the same: versatility, a light-hearted approach, curiosity for all kinds of music, and an unwillingness to pigeonhole musical styles. Petr Popelka is currently the orchestra's Chief Conductor.



## Christian Eggen

*dirigent*

Hans arbeide med Oslo Sinfonietta og Cikada har brakt disse frem i første rekke av nordiske ensembler, Cikada mottok Nordisk råds musikkpris i 2005. Christian Eggen har også fått Spellemannprisen, Lindemanprisen, Oslo bys kunstnerpris, og to ganger har han mottatt Kritikerprisen, i 1999 og i 2015. I 2007 utnevnte Kong Harald ham til Kommandør av St. Olavs orden.

Dirigenten, komponisten og pianisten Christian Eggen er en av de mest innflytelsesrike skikkelsene i norsk musikk. Hans aktiviteter omfatter samtidsmusikk, genreoverskridende prosjekter, installasjoner, dramaproduksjoner for radio og tv, film, teater, opera, klassisk musikk og jazz. Han spilte i mange år med Terje Rypdal, og var med i jazzensemblet Søyr.

Han debuterte som 16-åring og plasserte seg fort blant våre fremste pianister. CD-utgivelsen med Carl Nielsens klaververker i 1994 satte en ny standard, skrev den danske avisen Politiken. I dag er Christian Eggen blant Europas ledende dirigenter for samtidsmusikk, og opptrer jevnlig med ensembler som tyske musikFabrik og franske Ensemble intercontemporain. Listen over komponister han har samarbeidet nært med inneholder noen av de viktigste navn i vår tid: Cage, Lutoslawski, Xenakis, Lachenmann, Kurtág, Lindberg, Saariaho, Bent Sørensen.

## Christian Eggen

*conductor*

Conductor, composer, and pianist Christian Eggen is one of the most influential figures on the Norwegian music scene. His projects range from contemporary music, cross-genre productions, installations, radio and television drama productions, film, and theater, to opera, classical music, and jazz. He played with Terje Rypdal for many years, and was a member of the jazz ensemble Søyr.

He made his debut at age 16 and quickly established himself amongst leading pianists. His CD release of Carl Nielsen's piano works in 1994 set a new standard, praised Danish newspaper *Politiken*. Today, Christian Eggen is one of Europe's leading conductors of contemporary music, and he regularly performs with ensembles such as the German Musikfabrik and the French Ensemble intercontemporain. The list of composers with whom he has worked closely contains some of the most distinguished of our time: Cage, Lutosławski, Xenakis, Lachenmann, Kurtág, Lindberg, Saariaho, and Bent Sørensen.

His work with the Oslo Sinfonietta and Cikada has secured their place as one of the top Nordic ensembles — Cikada received the Nordic Council Music Prize in 2005. Christian Eggen has also received a Norwegian Grammy Award (Spellemannprisen), the Lindeman Prize, the Oslo City Art Award, and the Norwegian Music Critics Award twice, both in 1999 and 2007. In 2007, King Harald appointed him Commander of the Royal Norwegian Order of St. Olav.






Recorded in NRK Radio Concert Hall, Oslo, 20–23 February 2017,  
and Notam, Oslo, 22 February 2018 and 14 May 2019  
Producer: Vegard Landaas  
Balance engineer: Thomas Wolden  
Editing: Vegard Landaas  
Mastering: Thomas Wolden  
Electronic sounds: Lasse Marhaug  
Processed voice and live sounds: Nils Henrik Asheim  
String Quartet (Norwegian Radio Orchestra): Harald Aadland (1st violin),  
Willy Aase (2nd violin), Jon Wien Sønstebø (viola), Emery Cardas (cello)  
Booklet notes: Hild Borchgrevink  
English translation: Leann Currie  
*Degrees of White*, English version: Deborah Dawkin  
Booklet editor: Hege Wolleng  
Cover design: Anette L'orange — Blunderbuss  
Cover and illustration photos: Stills from the video *Clavaeolina*  
by Carsten Aniksdal and Mathis Ståle Mathisen  
Photo from Greenland page 36+37; Pexels CC license  
Artist photo (Asheim): Line Owren Fotografi  
Artist photo (Harstad): John Erik Riley CC license  
Artist photo (Goody): Gisle Bjørneby  
Artist photo (Barker): Øyvind Eide  
Artist photo (Eggen): Marius Arnesen/NRK  
Session photo (Norwegian Radio Orchestra): Thomas Wolden

This recording has been made possible with support from:  
Fund for Performing Artists  
Norwegian Society of Composers  
Stavanger Municipality

**LAWO** CLASSICS **LWC1206**  
© 2020 LAWO | © 2020 LAWO CLASSICS  
[WWW.LAWO.NO](http://WWW.LAWO.NO)



Nils Henrik Asheim (\*1960)  
Johan Harstad (\*1979)

**CD 1**

*Grader av hvitt*

- 01\_\_\_\_ Del 1—17:39
- 02\_\_\_\_ Del 2—19:50
- 03\_\_\_\_ Del 3—08:58
- 04\_\_\_\_ Del 4—11:01

**CD 2**

*Degrees of White*

- 01\_\_\_\_ Part 1—17:39
- 02\_\_\_\_ Part 2—19:50
- 03\_\_\_\_ Part 3—08:58
- 04\_\_\_\_ Part 4—11:01